

ФІТОДИЗАЙН

Лекція 1.

Тема: Фітодизайн Вступ. Основні поняття

План:

1. Фітодизайн як наука
2. Основні поняття курсу

1. Фітодизайн як наука

Фітодизайн (від грец. *phyto* - рослина та англ. *design* проєктувати, конструювати, розробляти) – це цілеспрямоване введення рослин у інтер'єр та екстер'єр територій які оточують людину на підставі глибокого вивчення та наукового обґрунтування їх використання. Фітодизайн допомагає проводити озеленення з урахуванням екологічних та біологічних вимог рослин до умов навколишнього середовища та їх біологічної сумісності, а, також, з урахуванням їх впливу на людину та корисних властивостей рослин.

Фітодизайн також розглядають як інструмент оптимізації співіснування природа-людина та покращення середовища людина-будівля, людина-територія мешкання. А ще, фітодизайн – це креативність, творчість, мистецтво та спосіб самовираження людини.

Флористи, які займаються фітодизайном виконують кілька важливих **завдань**:

1. Поєднання рослин з світом предметів та речей
2. Зміна простору для наближення до природного вигляду та умов
3. Підтримка фізичного та психічного здоров'я людини
4. Створення емоційного комфорту та відновлення стану людини
5. Задоволення естетичних потреб
6. Зміна мікроклімату
7. Оформлення територій (внутрішніх та зовнішніх) до святкових подій

Фітодизайн – це не лише оформлення територій, це й створення композицій із рослин, букетів, панно, картин тощо.

ФІТОДИЗАЙН

Взагалі фахівці вважають що задача фітодизайнера – це оформити територію за допомогою рослин та рослинного матеріалу таким чином, щоб створити унікальний та корисний вигляд та підкреслити індивідуальність приміщень та їх господарів чи користувачів.

Тож, **головна мета** фітодизайну – планування та створення естетичного, функціонального та корисного середовища існування людини з використанням рослин та рослинного матеріалу.

2. Основні поняття курсу

Під час вивчення курсу ми будемо використовувати певні терміни та поняття з різних галузей науки та народного господарства, щоб краще розуміти матеріал, що викладається спершу розберемося з понятійним апаратом.

Ампельні рослини – рослини які мають звисаючі або в'юнкі пагони.

Багаторічна рослина – рослина життєвий цикл якої триває більш ніж три роки.

Бічний пагін – пагін, що розташовується на головному пагоні під певним кутом до нього.

Брунька – зачаток пагону (вегетативного або генеративного).

Бульба – видозмінений підземний пагін.

Бульбоцибулина – видозмінений підземний пагін.

Вегетативний ріст – ріст стебла та листків.

Верхівкова брунька – брунька на верхівці пагону, яка продовжує його ріст.

Витривалість – здатність рослин витримувати несприятливі умови навколишнього середовища.

Відводок – стебло маточкової рослини дугоподібно відігнуте до ґрунту яке утворює коріння, а також нова рослина утворена на цьому місці та відділена згодом від материнської рослини.

Віночок – внутрішня, найчастіше яскраво забарвлена частина подвійної оцвітини квітки.

Вічнозелена рослина – багаторічна рослина, яка зберігає зелене листя цілорічно.

Волоть – складне суцвіття, бічну гілочку якого несуть замість квітів прості або розгалужені китиці.

Вузол – частина пагону на якій утворюються листки, бруньки, інші пагони та додаткові корені.

ФІТОДИЗАЙН

Гібрид – рослина, що отримана шляхом схрещування різних сортів, варіацій та видів.

Голівка – суцвіття з вкороченою віссю та сидячими квітками.

Головний пагін – пагін що переважає за своїм розвитком усі сусідні, найчастіше розвивається з сім'ядолі.

Дворічна рослина – рослина, життєвий цикл якої від насінини до насінини складає два роки.

Декоративна рослина – культурна чи дикоросла рослина яку вирощують заради декоративної мети (озеленення, букети, композиції, прикраси тощо).

Дерево – життєва форма багаторічних рослин з головним стовбуром який дерев'яніє.

Живець – частина пагону, листка або кореня, яка придатна для вирощування з неї нової рослини.

Живцювання – розмноження рослин за допомогою живців.

Життєва форма – зовнішній вигляд рослин, який відображає її пристосування до умов існування та біологічні особливості.

Життєвий цикл – сукупність всіх фаз розвитку рослини.

Зонтик – суцвіття складене з квіток на квітконіжках однієї довжини які виходять з однієї точки.

Інтер'єр – архітектурне та художнє оформлення приміщень.

Квітка – генеративний орган рослин.

Квітка неправильна – складові частини квітки розташовані несиметрично та не однакові.

Квітка правильна – складові частини квітки симетрично розташовані та однакові.

Квіткові рослини – рослини які мають квітку – відділ вищих рослин.

Квітколоже – осьова частина квітки до якої прикріплені всі її частини.

Квітконіжка – частина пагону між накривним листком та квіткою.

Квітнення – період життєдіяльності квіткових рослин від закладання в бруньках зачатків квітів до всихання оцвітини.

Китиця – суцвіття з видовженою головною віссю та квітками розміщеними на квітконіжках.

Колос – суцвіття з видовженою головною віссю та сидячими квітками.

Компост – органічне добриво, яке отримують внаслідок розкладання залишків.

ФІТОДИЗАЙН

Коренева система – сукупність коренів однієї рослини.

Коренева шийка – місце переходу кореня в пагін.

Кореневий відросток – надземний пагін, який розвивається з кореневої додаткової бруньки.

Кореневище – підземний пагін.

Корені-підпорки – повітряні корені, які досягли поверхні ґрунту та вкоренилися.

Корінь – осьовий вегетативний орган рослин, призначений для забезпечення закріплення у субстраті та поглинання води та мінеральних речовин.

Кошик – суцвіття з розширеним спільним квітколожем з сидячими квітами.

Культурна рослина – рослина властивості якої були цілеспрямовані змінені людиною для своїх потреб та яка не зростає в природних умовах.

Кущ – багаторічна деревна рослина з кількома здерев'янілими пагонами що розташовані не високо над землею.

Кущик – багаторічна рослина з пагонами які дерев'яніють та висотою до 80 см.

Листкорозташування – порядок розташування лстків на пагонах.

Ліани – рослини з довгими пагонами які потребують опори для розміщення вертикально.

Маточка – жіноча генеративна частина квітки.

Міжвузля – ділянка пагону між двома сусідніми вузлами.

Мікроелементи – речовини необхідні рослинам для росту та розвитку, проте в невеликій кількості.

Мутовка – група з двох або більше елементів які розташовані на одному вузлі пагону.

Набухання насіння – поглинання води насінинами внаслідок чого збільшується їх об'єм.

Напівкущики – багаторічні рослини з здерев'янілими при основі пагонами та трав'янистою частиною вгорі, зазвичай невеличкого розміру.

Нижній обігрів – штучний обігрів субстратів для стимуляції та вкорінення живців.

Однорічна рослина – рослина життєвий цикл якої триває один рік.

Одностатеві квіти – квіти які мають або маточки або тичинки.

Оцвітина – сукупність покривних листочків квітки які оточують генеративну частину квітки.

ФІТОДИЗАЙН

Пагін – стебло з листками та бруньками на ньому.

Пазуха листка – верхній кут між листком та стеблом.

Пазушна брунька – брунька розташована у пазусі листка.

Перегній – дуже розкладені органічні рештки, органічне добриво.

Пересадка – переміщення рослини із одного субстрату до іншого.

Період спокою – період під час якого всередині рослини майже повністю зупиняються ростові процеси та знижується інтенсивність обміну речовин.

Плід – генеративний орган квіткових рослин, який утворюється з квітки та містить в собі насінини.

Повітряні корені – додаткові корені, які розвиваються на надземних пагонах для слугують для поглинання вологи з повітря.

Подвійна оцвітина – тип оцвітини розділений на внутрішню та зовнішню коло складових елементів (чашечка та віночок).

Приквітки – накривні листки на вісі суцвіття.

Прилистки – придатки при основі листка.

Прищепка – живець (або брунька) однієї рослини, яку прищеплюють на іншу рослину. А також надземна частина рослини яка розвивається або з живця, або з бруньки.

Проріджування – видалення зайвих пагонів, квітів або зав'язі.

Проростання – поява ростка з насінини або пагону з бруньки.

Проста оцвітина – оцвітина що складається з однакових частин.

Регулятори росту рослин – органічні сполуки які стимулюють або гальмують розвиток рослин та можуть змінювати процес морфогенезу.

Розмноження – отримання нових рослин за допомогою насіння, живців, відводків, частин рослин тощо.

Саджанець – молода рослина яку вирощують живцюванням або з застосуванням відводків, кореневої порослі.

Сіянець – молода рослина що вирощується з насінин.

Скарифікація – механічне пошкодження твердих оболонок насіння для прискорення проростання.

Складний зонтик – складне суцвіття в якому замість квіток розташовані суцвіття – прості зонтики.

Складний колос – складне суцвіття в якому на головній вісі розташовуються замість квіток прості суцвіття колоси.

ФІТОДИЗАЙН

Складний лист – лист який має кілька листкових пластинок розташованих на спільній вісі – рахісі.

Сланкі рослини – рослини з горизонтальними пагонами.

Сорт – сукупність спільних за ознаками та морфологією рослин одного виду.

Спляча брунька – нормально сформована брунька яка з певних причин не розвивається одразу та зберігається на рослині до настання певних умов.

Стебло – осьовий вегетативний орган рослин який складається з вузлів та міжвузлів.

Стратифікація – витримка насіння рослин у вологому ґрунті, піску, торфі, моху при температурі 1-5⁰ С або під снігом для прискорення їх проростання.

Сукуленти – соковиті, м'ясисті рослини що утримують всередині багато води.

Тичинка – чоловічий генеративний орган рослин.

Транспірація – випаровування води рослинами.

Фітодизайн – наука про проектування розміщення рослин в інтер'єрах різноманітного призначення.

Фотосинтез – процес утворення органічних речовин з неорганічних за допомогою енергії світла.

Цибулина – видозмінений підземний пагін.

Чашечка – зовнішня частина подвійної оцвітини, зазвичай зеленого кольору.

Черешок листка – вузька стеблоподібна частина листка між листковою пластинкою та стеблом.

Щеплення – пересадка живцю або бруньки однієї рослини (прищепи) на іншу – підщепу.

Щиток – китецеподібне суцвіття з квітами на квітконіжках різної довжини розташованими у одній площині.